

# Nghiên cứu về quản lý cơ sở vật chất, thiết bị dạy học ở các trường cao đẳng, trung cấp

Ngô Văn Hào

ThS. Trường Cao đẳng nghề An Giang

Received: 10/07/2024; Accepted: 31/07/2024; Published: 05/08/2024

**Abstract:** The main contents include: Identifying the contents and analyzing the factors affecting the effectiveness of facilities and equipment management of colleges and intermediate schools training in technical fields. Assessing the current status of facilities. Proposing effective measures for facilities management to improve training quality, improve learners' skills, and save investment, maintenance and repair costs.

**Keywords:** Management, facilities, equipment.

## 1. Đặt vấn đề

Nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo là vấn đề đang được cả xã hội quan tâm. Muốn nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo cần có những biện pháp cải cách, đổi mới hệ thống giáo dục một cách đồng bộ. Trong đó cải tiến, đổi mới trang thiết bị dạy học là một trong những biện pháp hiệu quả nhất.

Cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học trong nhà trường có một vai trò rất quan trọng cho quá trình đào tạo. Việc quản lý, giữ gìn cơ sở vật chất, trang thiết bị vô cùng khó khăn, đòi hỏi giáo viên giảng dạy cũng như người quản lý xưởng phải có tinh thần trách nhiệm cũng như một số kiến thức cơ bản về quản lý xưởng.

Hiện nay, một số giáo viên, quản lý xưởng vẫn còn xem nhẹ, chưa có sự quan tâm đúng mức công tác quản lý, bảo quản cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học; chưa có một quy trình cụ thể về công tác quản lý xưởng trong nhà trường. Cán bộ quản lý xưởng chủ yếu là kiêm nhiệm chưa có cán bộ chuyên trách. Do đó, họ thiếu sự theo dõi và quản lý sát sao về công tác này, hoặc quản lý còn lỏng lẻo dẫn đến công tác quản lý xưởng chưa đạt hiệu quả cao.

Bên cạnh đó một số quản lý xưởng chỉ thực hiện những công việc theo yêu cầu và sự chỉ đạo của cấp trên nên chưa có sáng tạo trong quản lý nhằm nâng cao hiệu quả quản lý xưởng.

Vì vậy, việc đưa những giải pháp nâng cao chất lượng quản lý xưởng một cách đồng bộ và khả thi là rất cần thiết. Qua đó, tác giả muốn có cái nhìn khách quan về vấn đề trên, đánh giá đúng thực trạng khai thác và bảo quản trang thiết bị dạy học của trường để đề xuất những biện pháp góp phần nâng cao chất lượng quản lý và sử dụng hiệu quả trang thiết bị và cũng góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của trường.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. Nội dung công tác quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học

Công tác về trang thiết bị dạy học là tất cả các vấn đề về thiết bị và liên quan đến thiết bị phục vụ cho quá trình dạy học, đó là: Chủng loại, số lượng, chất lượng thiết bị; Khai thác sử dụng thiết bị; Khai bảo dưỡng, sửa chữa thiết bị. Yếu tố con người liên quan đến các khâu của thiết bị.

Quản lý trang thiết bị máy móc của xưởng thực hành là làm cho tất cả các khâu, yếu tố nêu trên gắn kết với nhau, tác động qua lại lẫn nhau, làm cho trang thiết bị phục vụ tốt nhất cho quá trình dạy học, nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo. Thiết bị dạy học vừa là phương tiện của việc giảng dạy, là công cụ của luyện tập vừa là đối tượng của nhận thức. Nó là một nhân tố không thể thiếu được trong cấu trúc toàn vẹn của quá trình đào tạo nghề.

Đặc thù của quá trình đào tạo nghề là thời gian thực hành chiếm 60% - 70% thời gian đào tạo và đóng vai trò quyết định trong việc hình thành hệ thống kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo và thói quen nghề nghiệp cho sinh viên.

Học thực hành là quá trình tác động qua lại thống nhất giữa học tập và lao động. Sự hỗ trợ đắc lực của thiết bị sẽ là cầu nối giữa người dạy và người học, làm cho hai nhân tố này gắn kết với nhau trong việc thực hiện: Mục tiêu đào tạo – Nội dung đào tạo – Phương pháp đào tạo làm cho chất lượng giảng dạy và học tập được nâng cao.

Thiết bị dạy học là hạt nhân của cơ sở vật chất là một trong sáu yếu tố quan trọng của quá trình giáo dục:

|                       |                                                 |
|-----------------------|-------------------------------------------------|
| - Mục tiêu đào tạo.   | - Lực lượng đào tạo                             |
| - Nội dung đào tạo.   | - Đối tượng đào tạo.                            |
| - Phương pháp đào tạo | - Cơ sở vật chất/Thiết bị dạy học (là hạt nhân) |

Việc quản lý, sử dụng và bảo quản trang thiết bị dạy học ở trường tuy được khai thác và bảo quản khá tốt nhưng hiệu quả chưa cao. Cán bộ quản lý xưởng thực hành nhiệt tình với công việc nhưng nghiệp vụ, kỹ năng còn rất nhiều hạn chế. Công tác bảo dưỡng, bảo trì thực hiện quá ít và không có hồ sơ theo dõi quản lý.

Trong một xưởng, thường có nhiều loại thiết bị khác nhau đang hoạt động. Mỗi thiết bị cần được bảo trì phòng ngừa thích hợp để thực hiện yêu cầu của sản xuất. Nếu công việc bảo trì phòng ngừa không được thực hiện, các sự cố sẽ xuất hiện dẫn đến hư hỏng sẽ mất nhiều chi phí.

Quản lý là làm cho các yếu tố này gắn kết với nhau, làm cho chúng phát huy hiệu quả cao nhất để phục vụ mục tiêu đã đề ra.

Quản lý trang thiết bị dạy học là thực hiện các chức năng quản lý đối với các mặt cụ thể của công tác trang thiết bị dạy học. Các mặt cụ thể của công tác trang thiết bị dạy học tại xưởng được xác định như sau:

- Quan điểm, tư tưởng chỉ đạo và cấu trúc mạng lưới đối với trang thiết bị.
- Đầu tư trang thiết bị.
- Khai thác, sử dụng trang thiết bị.
- Giữ gìn, bảo quản, sửa chữa trang thiết bị.

## **2.2. Thực trạng về quản lý cơ sở vật chất, thiết bị dạy học**

### **2.2.1 Công tác quản lý, khai thác, sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị dạy học**

**Những thuận lợi và kết quả đạt được**, lãnh đạo nhà trường đã có những chủ trương, biện pháp nhằm phát huy hiệu quả của thiết bị. Ngoài đào tạo chính quy còn có các lớp ngắn hạn và khai thác thiết bị máy móc phục vụ gia công sản xuất. Khu nhà xưởng thực hành tương đối rộng rãi, thoáng mát; thiết bị, máy móc tương đối đầy đủ số lượng và chủng loại. Thiết bị trong các xưởng thực hành được khai thác triệt để và đạt hiệu quả cao. Nhà trường hàng năm cũng đã phát động phong trào làm đồ dùng dạy học.

Các trang thiết bị giao nhận đều có đủ hồ sơ như thông số kỹ thuật, hồ sơ nhập khẩu. Các đơn vị trong nhà trường định kỳ phối hợp thực hiện kiểm kê 1- 2 lần trong năm.

**Những tồn tại, hạn chế**, ý thức khai thác sử dụng trang thiết bị của một số giáo viên là chưa tốt. Các hồ sơ quản lý các thiết bị tại xưởng thực hành và theo dõi quá trình giảng dạy ở xưởng còn thiếu nhiều. Không có hồ sơ theo dõi quá trình hoạt động của thiết bị, máy móc. Một số trường hợp sử dụng thiết bị không đúng quy trình, quy phạm kỹ thuật gây ảnh

hưởng đến độ bền và hỏng thiết bị.

Nhiều thiết bị, mô hình dạy học tự chế không sử dụng được hoặc không đưa vào sử dụng, thông thường thiết bị loại này ở các dạng sau: tự chế chưa đồng bộ, thiếu các phụ kiện kèm theo.

Cán bộ quản lý xưởng thực hành làm công việc kiểm nhiệm và chưa được đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn quản lý xưởng, thiết bị.

### **2.2.2. Công tác bảo trì, bảo dưỡng, sửa chữa**

**Những thuận lợi và kết quả đạt được**, lãnh đạo nhà trường chú ý đến việc nâng cao ý thức trách nhiệm của giáo viên và sinh viên trong việc giữ gìn và bảo quản thiết bị. Giáo viên thường xuyên nhắc nhở sinh viên trong quá trình thực tập làm phải làm đúng các thao động tác kỹ thuật, đúng quy trình. Đa số các trang thiết bị đều được bảo quản đều đặn ngay sau mỗi ca thực tập. Thực hiện các công việc bảo quản, đó là: Quét dọn phoi, bụi, lau chùi...

**Những tồn tại, hạn chế**, nhiều xưởng không có kế hoạch bảo dưỡng định kỳ, bảo dưỡng phòng ngừa. Kinh phí cho sửa chữa, thay thế thiết bị còn hạn chế, chính vì vậy mà nhiều thiết bị đã bị hỏng chưa được thay thế sửa chữa để đưa vào hoạt động. Các hồ sơ theo dõi việc bảo dưỡng, sửa chữa còn thiếu rất nhiều, thậm chí không có.

## **2.3. Đề xuất biện pháp, giải pháp quản lý cơ sở vật chất, thiết bị dạy học**

Trong phạm vi của bài báo và xuất phát từ tình hình thực tiễn của một số cơ sở giáo dục nghề nghiệp. Tác giả chủ yếu đưa ra các biểu mẫu nhằm hỗ trợ công tác quản lý, khai thác, bảo quản, sửa chữa thiết bị tại trường. Từ đó đề ra một số biện pháp thích hợp để có thể áp dụng vào quản lý trong trường, từng bước đưa các xưởng thực hành vào quy củ và nề nếp hơn; thiết bị được bảo quản tốt, ngăn nắp, khoa học, để thuận lợi trong việc sử dụng, góp phần nâng cao chất lượng dạy và học của nhà trường.

### **2.3.1 Nâng cao nhận thức cho giáo viên, cán bộ quản lý xưởng**

Một trong những nguyên nhân cơ bản của nó là do nhận thức của cán bộ quản lý, của giáo viên về vấn đề này chưa đúng. Vì vậy, việc nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý xưởng, giáo viên, là một vấn đề cấp thiết. Cần làm cho họ ý thức được sự cần thiết và có nhu cầu sử dụng thường xuyên các thiết bị này. Phát huy hiệu quả sử dụng chúng trong các giờ học là điều cần thiết. Sử dụng hiệu quả trang thiết bị góp phần nâng cao chất lượng đào tạo.

Để nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý xưởng, giáo viên cần phải thực hiện được những công việc sau:

- Thường xuyên triển khai các văn bản pháp luật, các quyết định, chỉ thị, hướng dẫn... của các cấp liên quan đến vấn đề cơ sở vật chất, thiết bị, máy móc để cán bộ quản lý xưởng, giáo viên học tập, nhận thức đầy đủ, đúng đắn, kịp thời.

- Tuân thủ các quy định, nội quy về quản lý, sử dụng xưởng thực hành của nhà trường; tuân thủ nội quy để đảm bảo vệ sinh, an toàn; không để xảy ra sự cố, làm hỏng hóc trang thiết bị;

- Phải báo cáo ngay những sự cố hỏng hóc, mất mát xảy ra trước hoặc trong khi sử dụng trang thiết bị và có trách nhiệm bồi hoàn, sửa chữa những thiệt hại, hư hỏng thiết bị do cá nhân gây ra.

### 2.3.2. Bồi dưỡng, nâng cao trình độ, kỹ năng nghiệp vụ cho giáo viên và cán bộ quản lý xưởng

Tổ chức các đợt tham quan học hỏi về lĩnh vực này tại các trường có kinh nghiệm, có thành tích trong khu vực. Tham gia các chương trình tập huấn, đào tạo về quản lý xưởng. Cán bộ quản lý xưởng cần phải trau dồi, nâng cao nghiệp vụ quản lý của mình. Nhằm đáp ứng các công việc cụ thể sau:

- Lập ra kế hoạch, biện pháp quản lý thiết bị khoa học và có hiệu quả; lập kế hoạch bảo dưỡng sửa chữa định kỳ.

- Lập hồ sơ, sổ sách theo dõi thiết bị trên các mặt: bảo quản, sử dụng, sửa chữa.

- Đánh giá việc triển khai, thực hiện kế hoạch. Rút ra kinh nghiệm để quản lý tốt hơn các năm học tiếp theo.

### 2.3.3. Ứng dụng công nghệ thông tin để quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị

### 2.3.4. Xây dựng Hồ sơ - Biểu mẫu quản lý

Trong các giải pháp được nêu ra trong bài báo này thì đây là giải pháp chính và quan trọng nhất. Trong giải pháp này tác giả chia làm hai nhóm giải pháp:

Nhóm Hồ sơ - Biểu mẫu phục vụ công tác quản lý và thống kê số liệu:

- Sổ mượn thiết bị, công cụ, dụng cụ: Người quản lý xưởng nắm được các thông tin của thiết bị, công cụ, dụng cụ cho mượn. Qua đó quản lý xưởng có thể quản lý được tài sản tránh thất thoát, mất nhằm nâng cao hiệu quả quản lý thiết bị.

- Giấy đề nghị mang thiết bị - công cụ ra ngoài trường: Giấy mượn thiết bị, công cụ phải có sự đồng ý của người có trách nhiệm và lưu lại trong hồ sơ để theo dõi thiết bị, công cụ.

- Sổ nhật ký xưởng thực hành: Sổ này ghi nhận các thông tin cơ bản trong ca thực hành như thời gian sử dụng từng thiết bị, máy móc và tình trạng trang thiết bị trước và sau thực hành. Ghi lại thời gian sử dụng thiết bị có ý nghĩa rất lớn trong việc thống kê

thời gian sử dụng thiết bị trong năm học. Qua đó làm cơ sở đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị trong đào tạo, làm cơ sở cho việc trang bị thêm thiết bị khi cần thiết.

Nhóm Hồ sơ - Biểu mẫu phục vụ công tác bảo dưỡng, sửa chữa:

- Quy trình bảo dưỡng

- Bảng ghi chép công tác bảo dưỡng

- Phiếu bảo dưỡng phòng ngừa

- Phiếu bảo dưỡng hỏng hóc (3 phiếu): Phiếu Mô tả tổng quan về thiết bị hư hỏng để lập kế hoạch sửa chữa, biện pháp sửa chữa khắc phục; Phiếu Lập danh mục các thiết bị, phụ tùng cần phải sửa chữa thay thế. Kế hoạch về thời gian sửa chữa; Phiếu Đánh giá nguyên nhân gây hư hỏng và quy trình thực hiện sửa chữa.

Tóm lại, ngoài các giải pháp đã nêu ở trên thì các giáo viên dạy xưởng, các quản lý xưởng cũng cần thực hiện tốt việc quản lý xưởng theo 5S, thực hiện công tác “cải tiến liên tục - Kaizen”.

## 3. Kết luận

Bài báo tập trung vào nghiên cứu và phân tích quản lý cơ sở vật chất của các trường trung cấp, cao đẳng. Cơ sở vật chất trường học nói chung, thiết bị dạy nghề nói riêng là một yếu tố không thể thiếu được của quá trình sư phạm, chúng góp một phần quyết định trong việc nâng cao chất lượng đào tạo nghề. Công tác quản lý xưởng kém ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo, gây nên những hư hỏng, thất thoát, lãng phí. Công tác bảo dưỡng phòng ngừa không tốt là nguy cơ gây ra những hư hỏng lớn khó khắc phục sửa chữa. Vì vậy cần kinh phí lớn để sửa chữa. Cán bộ quản lý xưởng cần phải phát huy vai trò và trách nhiệm của mình để thực hiện công việc được giao. Ngoài ra cũng cần có chuyên môn tương đối về quản lý xưởng. Qua việc nghiên cứu, chúng tôi nhận thấy rằng các trường đang đối mặt với nhiều thách thức quan trọng trong việc quản lý cơ sở vật chất, thiết bị như: thiếu hụt nguồn lực tài chính, sự hạn chế trong việc bảo dưỡng và nâng cấp cơ sở vật chất, thiếu cán bộ quản lý có chuyên môn là những vấn đề quan trọng cần được giải quyết.

### Tài liệu tham khảo

1. Bùi Thế Dũng, Bạch Hưng Trường, Nguyễn Công Tráng (2014), *Cẩm nang quản lý xưởng thực hành*, tổ chức Hợp tác và phát triển Việt – Đức.

2. Nguyễn Hồng Long (chủ biên), CN. Lý Thị Thuỳ Dương, PGS.TS trần Văn Nhân, Ths. Nhữ Quý Thor, KS. Lê Thu Hà (2010), *Sổ tay bảo dưỡng công nghiệp tiên tiến*, Đại học Bách khoa Hà Nội.

3. Tham khảo các mẫu ISO hiện có tại đơn vị.